

## Studying the Role of Coaches' Leadership Styles on Development of the Social Culture of Female Futsal Players

Effat jahandideh<sup>1</sup>, Sayyed jalil miryousefi<sup>2✉</sup>, Sayyed Ahmad Nejhad Sajadi<sup>3</sup>

1. Department of Sport science, Faculty of Literature and Human Sciences, Islamic Azad University, Kerman Branch, Iran.  
E-mail: [jhandydhft@gmail.com](mailto:jhandydhft@gmail.com)

2. Corresponding Author, Department of Sport Sciences. Faculty of Literature and Human Sciences, Vali-e-Asr University, Rafsanjan, Iran E-mail: [miryousefi@vru.ac.ir](mailto:miryousefi@vru.ac.ir)

3. Department of Sport Sciences. Faculty of Literature and Human Sciences, Vali-e-Asr University, Rafsanjan, Iran  
E-mail: [a.sajadi@vru.ac.ir](mailto:a.sajadi@vru.ac.ir)

### Article Info

#### Article type:

Research Article

#### Article history:

Received:

21 June 2021

Received in revised form:

30 August 2021

Accepted:

2 September 2021

Published online:

16 November 2022

#### Keywords:

*Kerman province,  
Leadership Styles,  
development of  
social culture,  
Women's Futsal*

### ABSTRACT

**Introduction:** The purpose of this study was to investigate the Role of coaches' leadership styles and development of social culture in Kerman province women's futsal Super League.

**Methods:** Research method was descriptive- correlation and was carried out based on a field study approach. The statistical population consisted of all players who contributed in women's Futsal Super League and kerman provincial league in the season 2019-2020 (N=126). The whole population members contributed as a statistical sample in the current research. 103 Questionnaires were returned and data were analyzed from total of 120. To collect data, a questionnaire leadership scale in Cheladori (1980), and miryousefi et al development of social culture questionnaire (2015) were utilized.

**Results:** The results of multiple regression analysis indicated that only the leadership styles of the social support behavior and autocratic were capable of anticipating development of social culture within the five-leadership styles.

**Conclusion:** Based on the underlying results of the current research, it is suggested that the women's Futsal coaches of the country choose the appropriate leadership styles with respect to the players' personal characteristics as well as team conditions in order to properly control the development of social culture. Further, it is recommended that the coaches pay attention not only to the players' physical preparation, but also to the player's social and moral factors and no athlete could be successful when he/she has not a cognizant and competent coach.

**Cite this article:** jahandideh, E., & Miryousefi, S.J., & Nejad Sajadi, S.A. (2022). Studying the Role of Coaches' Leadership Styles on Development of the Social Culture of Female Futsal Players.. *Sport Management Journal*, 14(3),331-345.

DOI:<http://doi.org/10.22059/JSM.2021.325461.2741>



© The Author(s).

Publisher: University of Tehran, Faculty of Sport Sciences and Health.

## Extended Abstract

### Introduction

Coaching, as one of the most difficult jobs, requires a lot of ability, skill, and knowledge to train and develop all-around athletes. These leaders should pay attention to the behavior of athletes from different aspects. Observing women's sports competitions, including futsal, shows that although these athletes usually have high-level potential executive capabilities, in terms of the lack of social skills, such as responsibility, trust, incorrect coaching styles and behaviors, and etc, they sometimes cannot express themselves, which results in decrease in efficiency and effectiveness, and consequently and their poor performance. The prominent role of women's futsal super league in Iran's sports, the presence of women in international events, the importance of the leadership styles of coaches, and developing the social culture of players in the success and team performance, and the emergence of social anomalies, such as aggression in team sports, such as futsal resulted in the necessity of carrying out of the present study. On the one hand, considering the importance of well-known role of developing social culture on increasing the success rate of athletes and the effect of coaches' leadership style on the attitude and behavior of the followers, there were few studies on the effect of coaches' leadership styles on the development of the social culture of female futsal players. It is now seen that even with experienced coaches and elite players, sports teams couldn't show proper group performance because most of the coaches are not aware of the factors affecting the group performance of the players. Many factors are involved in this field, such as the poor of social culture. Therefore, studying coaching leadership styles and determining the development factors of players' social culture can be helpful. Therefore, an attempt is made to study the effect of coaching leadership styles on the development of the players' social culture and to answer the question: How is the relationship between the coaching leadership styles and developing the female futsal players' social culture in the Premier League of Kerman Province?

### Methods

This is a descriptive-correlation study which was conducted using a field method. The study population included all 126 female futsal players of the domestic super league of and the provincial league in the season 2019-2020. From the total questionnaires, 103 questionnaires were used and analyzed. To collect data, the Leadership Scale for Sport (LSS) (Chelladurai et al. 1980) and the social culture development questionnaire (Miryousofi et al., 2014) were used. Data analysis was carried out using descriptive statistics and inferential statistics; intra-group one-way ANOVA to study the difference among coaching leadership styles at a significant level ( $P \leq 0.05$ ) using SPSS software version 24.

### Results

Descriptive findings showed that 17 to 25 years old group had the highest frequency (54.3%). Moreover, 64 players were single, and 36 were married. The results showed that 58.2% participants had a high school diploma, 28.2% of whom with associate degrees, and these values for bachelor's degrees, master's degrees, or higher were 10.7%, and 2.9%, respectively. The results of multiple regression tests showed that out of the five coaching styles, only the social support and autocratic leadership style could predict the development of the social culture of players.

### Conclusion

To improve team conditions, coaches play an important role. Coaches should not only pay attention to the training and implementation of sports skills, but also to the social processes of athlete and the whole team, because a person's sports performance is affected by various factors, such as social factors. Knowing these factors is very vital for coaching, because it will ensure athletes' satisfaction and thus increase their individual performance and ultimately team effectiveness. The researcher did not find any research that shows the effective role of coaching leadership styles in developing players' social culture, and it was the first study in this regard, which investigated social variables, such as social capital, and etc. among female futsal players. According to the research results, from the players' point of view, coaches use democratic training styles for their athletes more frequently. Moreover, coaching leadership styles can predict the development of the social culture of players. In general, using different coaching styles seems to affect the development of players' social culture.

### Ethical Considerations

**Compliance with ethical guidelines:**

**Funding:** The research was done without using financial resources

**Authors' contribution:** The authors have no conflict of interest

**Acknowledgments:** This research was done with the guidance of distinguished professors and the cooperation of research participant .

## بررسی نقش سبک‌های رهبری مربیان بر توسعه فرهنگ اجتماعی بانوان فوتسالست

عفت جهان‌دیده<sup>۱</sup>، سید جلیل میریوسفی<sup>۲</sup>، سید احمد نژادسجادی<sup>۳</sup>

۱. گروه علوم ورزشی، دانشکده ادبیات و علوم انسانی، دانشگاه آزاد اسلامی، واحد کرمان، ایران. رایانامه: [jhandydhft@ugmail.com](mailto:jhandydhft@ugmail.com)
۲. نویسنده مسؤؤل، گروه علوم ورزشی، دانشکده ادبیات و علوم انسانی، دانشگاه ولی عصر (ع)، رفسنجان، ایران: [miryousefi@vru.ac.ir](mailto:miryousefi@vru.ac.ir)
۳. گروه علوم ورزشی، دانشکده ادبیات و علوم انسانی، دانشگاه ولی عصر (ع)، رفسنجان، ایران: [a.sajadi@vru.ac.ir](mailto:a.sajadi@vru.ac.ir)

اطلاعات مقاله	چکیده
نوع مقاله: پژوهشی	<b>مقدمه:</b> هدف پژوهش حاضر بررسی نقش سبک‌های رهبری مربیان بر توسعه فرهنگ اجتماعی در لیگ برتر فوتسال بانوان استان کرمان بود.
<b>تاریخ دریافت:</b> ۱۴۰۰/۱۰/۲۰	<b>روش پژوهش:</b> این پژوهش از نوع توصیفی-همبستگی است که به روش میدانی انجام گرفته است. جامعه آماری شامل همه بازیکنان تیم‌های شرکت‌کننده در مسابقات لیگ برتر فوتسال بانوان کشور و لیگ فوتسال بانوان استان در سال ۹۹-۱۳۹۸ به تعداد ۱۲۶ نفر بود. تمام اعضای جامعه به‌عنوان نمونه آماری در تحقیق شرکت کردند. از مجموع پرسشنامه‌ها، ۱۰۳ پرسشنامه قابل استفاده بود که تجزیه و تحلیل شد. برای جمع‌آوری داده‌ها از پرسشنامه استاندارد مقیاس رهبری در ورزش (چلادورای، ۱۹۸۰) و توسعه فرهنگ اجتماعی میریوسفی و همکاران (۱۳۹۴) استفاده شد.
<b>تاریخ بازنگری:</b> ۱۴۰۰/۱۱/۲۵	<b>یافته‌ها:</b> نتایج آزمون رگرسیون چندگانه نشان داد که از بین پنج سبک مربیگری، فقط سبک رهبری حمایت اجتماعی و آمرانه قابلیت پیش‌بینی توسعه فرهنگ اجتماعی بازیکنان را دارد.
<b>تاریخ پذیرش:</b> ۱۴۰۰/۱۱/۲۸	<b>نتیجه‌گیری:</b> براساس نتایج پژوهش پیشنهاد می‌شود مربیان با توجه به ویژگی‌های شخصی ورزشکاران و شرایط تیمی، سبک رهبری مناسب را برگزینند تا از این طریق توسعه فرهنگ اجتماعی بازیکنان را بهتر کنترل کنند. همچنین توصیه می‌شود علاوه بر توجه به آمادگی‌های جسمانی و فنی بازیکنان، به عامل اجتماعی و اخلاقی بازیکنان نیز توجه کنند و هیچ ورزشکاری بدون داشتن مربی آگاه و شایسته نمی‌تواند به موفقیت دست یابد.
<b>تاریخ انتشار:</b> ۱۴۰۱/۰۱/۲۵	<b>کلیدواژه‌ها:</b> استان کرمان، سبک‌های رهبری، توسعه فرهنگ اجتماعی، فوتسال بانوان

**استناد:** جهان‌دیده، عفت؛ میریوسفی، سید جلیل و نژادسجادی، سید احمد (۱۴۰۱). بررسی نقش سبک‌های رهبری مربیان بر توسعه فرهنگ اجتماعی بانوان فوتسالست. نشریه مدیریت ورزشی، (۳)، ۱۴، ۳۳۱-۳۴۵.

DOI: <http://doi.org/10.22059/JSM.2021.325461.2741>



© نویسندگان.

ناشر: دانشگاه تهران، دانشکده علوم ورزشی و تندرستی.

## مقدمه

در عصر حاضر مربیگری به عنوان یکی از دشوارترین شغل‌ها، نیازمند توانایی، مهارت و دانش زیاد به منظور تربیت و پرورش همه‌جانبه ورزشکاران است. بررسی دقیق و موشکافانه عملکرد مربیان و پیامدهای آن توسط جامعه ورزش مانند تماشاگران، بازیکنان، مدیران، خبرنگاران و منتقدان ورزشی دلیل دشواری این حرفه است. این رهبران باید رفتار ورزشکاران را از جنبه‌های مختلف اخلاقی، روانی، اجتماعی، جسمانی و غیره مورد توجه قرار دهند، زیرا توجه نامتعادل به یک جنبه موجب غفلت از جنبه‌های دیگر و رشد نامتوازن در ورزشکاران می‌شود (رضائی‌نژاد، حسینی کشتان و احسانی، ۱۳۹۶). به‌طور معمول، آنچه موجب موفقیت تیم‌های ورزشی می‌شود، داشتن مدیریت و رهبری مؤثر، فعال و شایسته است؛ مدیران و رهبرانی که به توسعه مهارت‌های اساسی و گوناگون ورزشکاران کمک کنند. همان‌طور که بن نظالدین و همکاران<sup>۱</sup> (۲۰۰۹) معتقدند مهم‌ترین عامل موفقیت یک مربی کمک به توسعه مهارت‌های پایه و مهارت‌های ورزشی و آمادگی‌های تخصصی مانند آمادگی جسمی، فنی، تاکتیکی، روانی و غیره در ورزشکاران است. مشاهده سطوح مختلف مسابقات و رقابت‌های ورزشی بانوان از جمله فوتسال بانوان نشان می‌دهد با اینکه این ورزشکاران به‌طور معمول دارای قابلیت‌ها و مهارت‌های اجرایی بالقوه سطح بالایی هستند، گاهی به‌سبب نداشتن مهارت‌ها و قابلیت‌های اجتماعی مانند مسئولیت‌پذیری، اعتماد، صداقت، مشارکت، قانون‌مداری، همکاری و مساعدت با دیگران، تعاون، ایثار و همدلی به‌عنوان مؤلفه‌های سرمایه اجتماعی (بابایی فرد، ۱۳۸۹) از ابعاد توسعه فرهنگ اجتماعی و وجود سبک‌ها و رفتارهای نادرست مربیگری، نمی‌توانند همه توانایی‌ها و استعدادها بالقوه خویش را بروز دهند که نتیجه آن کاهش کارایی و اثربخشی و در نتیجه عملکرد ضعیف آنهاست. چلادورای<sup>۲</sup> (۱۹۹۰) نیز سبک و رفتار اشتباه مربی را در کاهش بازدهی و کیفیت سطح عملکرد ورزشی افراد مؤثر می‌داند. همچنین بحرالعلوم (۱۳۷۸) بیان می‌کند که رفتار و سبک رهبری مربی با تأثیر بر افکار، احساسات و آرزوهای ورزشکاران تحت تعلیم خود به‌عنوان عامل تسهیل‌کننده و برانگیزاننده افراد، به‌صورت مستقیم و غیرمستقیم بر بازده کاری آنان اثرگذار است. بی‌غرض، باقری و صابری (۱۳۹۵) نیز بیان می‌کنند که ورزشکاران منابع انسانی و سرمایه‌های بنیادی تیم و منشأ هرگونه تحول و نوآوری در تیم محسوب می‌شوند، و یکی از عوامل نیل به موفقیت تیم را افزایش میزان سرمایه اجتماعی این ورزشکاران می‌دانند. بنابراین یکی از ابعاد و تصمیم‌های مهم مربیگری در تیم، انتخاب شیوه و سبک رهبری در مربیگری است. هر مربی باید بتواند به‌هنگام لزوم و ضرورت، همزمان نقش‌های معلمی، مدیریتی و غیره را با هم انجام دهد (نامی، ۱۳۹۱). کیتل هولتسو و مالت<sup>۳</sup> (۲۰۱۹) نیز در تحقیق خود به این مورد اشاره کردند که سبک‌های رهبری تأثیر زیادی بر کارایی مربیان فوتبال لیگ برتر و همچنین نتایج تیم‌های خودشان دارد. ضمن اینکه باید در نظر گرفت که روحیه زنان ورزشکار با مردان متفاوت است، از این رو انتخاب موشکافانه سبک رهبری هر مربی باید با دقت بیشتری انجام گیرد (چلادورای، ۱۹۹۰). علاوه بر این به‌منظور دستیابی به بهبود عملکرد ورزشی ضروری است مربیان رفتارهایی را که مورد پذیرش ورزشکاران است، بروز دهند؛ از این رو توجه به فرایندهای فردی و گروهی یا نیازهای فردی ورزشکاران و تیم ضروری است و بخشی از کارآمدی مربی محسوب می‌شود. چلادورای (۱۹۹۰) با طرح مدل چندبعدی رهبری، رفتار مربیان را متأثر از ویژگی‌های ورزشکاران، ویژگی‌های موقعیت و ویژگی‌های رهبری می‌داند. به عقیده وی، عملکرد تیمی و رضایت‌مندی بازیکنان، پیامد رفتار مربیان است. در پژوهش حاضر، سبک رهبری مربیان در قالب مدل پنج بعدی سبک رهبری در ورزش چلادورای (۱۹۹۰) شامل رفتار آموزش و تمرین، حمایت اجتماعی، دموکراتیک، آمرانه و بازخورد مثبت ارزیابی شد. در سبک آموزش و تمرین، مربی بر آموزش نقاط قوت و ضعف و بهبود مهارت‌های بازیکنان تأکید می‌کند. رفتار دموکراتیک، به اجازه مشارکت ورزشکاران در تصمیم‌گیری‌های مربوط به تعیین اهداف گروهی و روش‌های دستیابی به آنها اطلاق می‌شود. همچنین رفتار آمرانه رفتاری است که بازیکنان هیچ‌گاه در تصمیم‌گیری‌ها و مسائل تیم مشارکت داده نمی‌شوند و باید فرمانبردار دستورهای مربی باشند. در رفتار حمایت اجتماعی، مربی به‌منظور ارضای نیازهای متقابل و شخصی ورزشکاران تلاش می‌کند، رابطه‌ای دوستانه با بازیکنان برقرار می‌کند، مسائل و مشکلات بازیکنان را بررسی و حل‌وفصل و اختلافات بین اعضای تیم را برطرف می‌سازد. در نهایت، رفتار

<sup>1</sup> Bin Nazarudin, Omar Fauzee, Jamal, Geok & Din

<sup>2</sup> Chelladurai

<sup>3</sup> Keattholetswe & Malette

بازخورد مثبت یا پاداش‌دهی، رفتاری است که مربی از ورزشکاران تقدیر کرده و از بازی بازیکنان و همکاری آنها تعریف می‌کند (چلادورای و صالح؛ ۱۹۸۰).

از سوی دیگر، شناسایی فرایندهای جامعه‌شناختی مؤثر بر موفقیت مانند توسعه فرهنگ اجتماعی، پیامدهای مهمی در جامعه‌شناسی کاربردی از جمله جامعه‌شناسی ورزش دارد. در حقیقت، توانمندی‌ها و شایستگی‌های اجتماعی از عوامل تأثیرگذار بر کیفیت روابط اجتماعی و موفقیت در حوزه‌های گوناگون زندگی و شغلی به‌شمار می‌روند (بشارت، ۱۳۸۴)، به طبع حوزه ورزش به‌ویژه در ورزش‌های تیمی همچون فوتسال نیز به دلیل روابط و تعاملات زیاد مربی و بازیکنان، از این مقوله مستثنا نیست. از بهبود در کیفیت زندگی، احساس وجود تصویری مشترک از آینده و کار گروهی در یک سیستم اجتماعی، احساس هویت جمعی و گروهی، تعامل اجتماعی متقابل، احترام به عقاید و سلاقی موجود، سهولت همکاری و هماهنگی اجتماعی افراد به‌منظور دستیابی به منافع مشترک، به‌عنوان بخشی از توانمندی‌ها و شایستگی‌های اجتماعی می‌توان نام برد که نشانه‌های توسعه فرهنگ اجتماعی در یک جامعه است (میریوسفی، رضانی‌نژاد و رحمتی، ۱۳۹۶) و ممکن است فقدان این توانمندی‌ها به‌خصوص در ورزش‌های گروهی موجب کاهش اثربخشی و کارایی ورزشکاران در رسیدن به موفقیت شود. بی‌عرض و همکاران (۱۳۹۵) در این زمینه بیان می‌کنند که چون در ورزش‌های تیمی مانند فوتبال و فوتسال احتمال فرصت‌طلبی، شانه خالی کردن از بار مسئولیت، از زیر کار در رفتن و نیز تقلب بیشتر است، میزان بیشتری از سرمایه اجتماعی به‌عنوان یکی از ابعاد توسعه فرهنگ برای پیشگیری از این رفتارها لازم است. همچنین هم‌اکنون تغییرات پرشتاب محیطی، فناوری اطلاعات، نیازهای رو به رشد به اطلاعات و نیازهای آینده به نوآوری، خلاقیت و ضرورت پیشرفت مداوم ایجاب می‌کند که رهبران تیم‌ها، سرمایه اجتماعی را به‌عنوان یکی از منابع ارزشمند سازمانی مورد توجه قرار دهند. از طرفی به دلیل وجود عوارضی چون منازعات و نامالایمات اجتماعی، اخلاقی و روانی، قانون‌گریزی، قانون‌ستیزی و آسیب‌پذیری در برابر تهاجمات فرهنگی، بحران‌های هویتی و فرهنگی، شکاف‌های اجتماعی، شکاف‌های نسلی و فقدان یا ضعف سرمایه اجتماعی و غیره که متأسفانه جامعه ورزش را نیز تحت تأثیر خود قرار داده است (میریوسفی و همکاران، ۱۳۹۵)، توجه به توسعه فرهنگ اجتماعی را ضروری می‌نماید. توسعه فرهنگ اجتماعی در قالب پنج بعد نشاط اجتماعی، مسئولیت‌پذیری اجتماعی، سرمایه اجتماعی، کنترل اجتماعی و میراث اجتماعی تبیین می‌شود. از دیدگاه متخصصان جامعه‌شناسی کارکردگرا و جامعه‌شناسان ورزشی، پدیده فرهنگی اجتماعی ورزش می‌تواند نقش مهمی در ایجاد مسئولیت‌پذیری اجتماعی، مشارکت اجتماعی، نشاط اجتماعی، کنترل اجتماعی، تقویت همبستگی و غیره در جامعه ورزش ایفا کند. نتایج پژوهش‌های انجام گرفته حاکی از وجود رابطه معنادار بین برخی از ابعاد توسعه فرهنگ اجتماعی همچون سرمایه اجتماعی و مسئولیت‌پذیری اجتماعی با متغیرهای مختلف است.

در تحقیقات عباسی و همکاران (۱۳۹۹)، مرادی (۱۳۹۹)، درگاهی و معمایی (۱۳۹۹)، صفاریان، ادهمی و مرادی (۱۳۹۸)، فرزعلیان، گنجی و نیازی (۱۳۹۸)، سنجرى و بلاش (۱۳۹۸)، مهرگان و دلیری (۱۳۹۴) و ابراهیمی و بنی‌فاطمه (۱۳۹۳) رابطه بین سرمایه اجتماعی و عواملی چون توسعه انسانی، بی‌تفاوتی اجتماعی، امنیت اجتماعی، سبک زندگی، هوش اخلاقی و حمایت اجتماعی، عملکرد سازمانی، یادگیری سازمانی، هوش هیجانی و رهبری اخلاقی بررسی شده است. علاوه بر این نتایج پژوهش دراهکی و مقدسی (۱۳۹۸)، بهرامی (۱۳۹۷) و احمدی، یوسفی و عیدی (۱۳۹۷) بیان‌کننده نقش سرمایه اجتماعی و مؤلفه‌های آن در پیش‌بینی میزان مشارکت ورزشی نوجوانان دختر و پسر، ارتباط مثبت بین سرمایه اجتماعی و ظرفیت سازمانی در کارکنان وزارت ورزش و جوانان و اثرهای مثبت سرمایه اجتماعی بر ابعاد حکمرانی خوب بود. سبحانی، محمدی و حاتمی (۱۳۹۶) و محرم‌زاده، خدامرادپور و کاشف (۱۳۹۵) نیز مسئولیت‌پذیری اجتماعی در مجموعه‌های ورزشی و تغییرات وفاداری در مدیران را بررسی کردند. همچنین پژوهش‌های متعددی در خصوص استفاده از سبک‌های رهبری متفاوت توسط مربیان ورزش‌های توپی مانند فوتبال، فوتسال، والیبال و بسکتبال انجام پذیرفته است؛ از جمله می‌توان به تحقیقات نجفی، حیدری‌نژاد و شتاب بوشهری (۱۳۹۷)، بیگمی، خبیری، هنری (۱۳۹۵)، محمدی و دولتی (۱۳۹۵) حاتمی، عیوضی و

صادقی بروجردی (۱۳۹۴)، مصلحی، دوستی و صفانیا (۱۳۹۴)، شیخ یوسفی، وحدانی، محرمزاده (۱۳۹۲)، کریمی (۱۳۹۱)، وحدانی و همکاران (۱۳۹۱)، بن نظرالدین و همکاران (۲۰۰۹)، بروک گرت، تانجا و فیلیپ (۲۰۰۷) و آفرمن، گیسلر و اوکادا (۲۰۰۵) اشاره کرد.

نتایج تحقیقات مذکور حاکی از اهمیت نقش سبک‌های رهبری و توسعه فرهنگ اجتماعی از طریق برخی از ابعاد آن، در موفقیت‌های ورزشی، عملکرد تیمی، ایجاد انگیزش پیشرفت، تعهد ورزشی و رضایت‌مندی ورزشکاران است. از سویی نقش سبک‌های رهبری مربیان و تأثیر آن بر توسعه فرهنگ اجتماعی بحث مهم و جدیدی است که به نظر می‌رسد، کمتر مورد توجه محققان قرار گرفته، مطالعات و تحقیقاتی جامع درباره آن انجام نگرفته است که بتوان به منظور برنامه‌ریزی و کاربرد از آن استفاده کرد. شایان ذکر است که ماهیت پرهیجان ورزش فوتسال آن را به ورزشی رایج و پرطرفدار در ایران تبدیل کرده است، به گونه‌ای که در مقایسه با برخی رشته‌ها، تعداد ورزشکاران و تماشاگران بیشتری را به خود اختصاص داده است. حضور انبوه تماشاچیان در دیدارهای داخلی، ملی، قاره‌ای و جهانی و برخورداری رقابت‌ها از بینندگان پخش تلویزیونی، فوتسال را به ورزشی مردمی تبدیل کرده است (بیگمی، خیبری و هنری، ۱۳۹۵). با توجه به موارد مذکور و دلایلی چون نقش پررنگ فوتسال بانوان در عرصه ورزش کشور، حضور بانوان در رویدادهای بین‌المللی، اهمیت سبک‌های رهبری مربیان و توسعه فرهنگ اجتماعی بازیکنان در موفقیت و عملکرد تیمی، بروز و ظهور ناهنجاری‌های اجتماعی مانند پرخاشگری، هولیگان‌سبم، زدوبندهای غیراخلاقی، دوپینگ و غیره در بدنه ورزش به ویژه در ورزش‌های تیمی و حرفه‌ای مانند فوتبال و فوتسال (احمدزاده، موسوی و دوستی، ۱۳۹۳)، اهمیت نقش شناخته شده توسعه فرهنگ اجتماعی بر افزایش ضریب موفقیت‌های شخصی، اجتماعی و حرفه‌ای و تأثیر سبک رهبری مربیان بر نگرش و رفتار پیروان، با وجود جست‌وجوهای فراوان مؤلفان، پژوهشی در زمینه تأثیر سبک‌های رهبری مربیان بر توسعه فرهنگ اجتماعی بازیکنان فوتسال بانوان کمتر یافت شد.

استوارت و همکاران<sup>۳</sup> (۲۰۲۰) نیز در تحقیق خود به این نکته اشاره کردند که تحقیقات کمتری در حیطه صنعت ورزش در مورد سبک‌های رهبری انجام گرفته است و بیشتر مربیان از شیوه‌های سبک‌های رهبری سنتی استفاده می‌کنند که این سبک‌های رهبری متناسب با نیازهای ورزشی نیستند. همچنین امروزه به خصوص در کشور ما مشاهده می‌شود که تیم‌های ورزشی حتی با داشتن مربیان مجرب و بازیکنان نخبه نتوانسته‌اند عملکرد گروهی مناسبی از خود نشان دهند. بسیاری از مربیان بر این اعتقادند که اصل اساسی در گزینش بازیکنان، سطح توانایی آنهاست. بنابراین آنها بازدهی گروهی را نتیجه مستقیم مجموع توانایی‌های ورزشکاران می‌دانند (حاتمی، ۱۳۹۵). این مربیان اغلب از عوامل تأثیرگذار بر عملکرد گروهی بازیکنان بی‌اطلاع‌اند. بی‌تردید عوامل زیادی در این زمینه دخالت دارند و یکی از عوامل می‌تواند عدم توسعه فرهنگ اجتماعی در این تیم‌ها باشد. از این رو بررسی سبک‌های رهبری مورد استفاده مربیان، تعیین توسعه فرهنگ اجتماعی بازیکنان و بررسی عوامل مرتبط با آن می‌تواند کمک‌کننده باشد. بر این اساس، در پژوهش حاضر سعی بر این است که تأثیر سبک‌های رهبری مربیان بر توسعه فرهنگ اجتماعی بازیکنان بررسی شود. امید است نتایج این پژوهش در همه برنامه‌ریزی‌های ورزشی، برنامه‌های تمرینی و مسابقات آتی بانوان نقش مؤثری داشته باشد و به افزایش سطح اطلاعات مربیان و ورزشکاران و در نهایت، درخشش بانوان در مسابقات جهانی کمک کند. در این زمینه پژوهش حاضر در پی پاسخگویی به این پرسش است: ارتباط بین سبک‌های رهبری مربیان و توسعه فرهنگ اجتماعی بازیکنان فوتسال بانوان لیگ برتر استان کرمان چگونه است؟

## روش‌شناسی پژوهش

این پژوهش از نوع توصیفی-همبستگی است که به روش میدانی انجام گرفته است. جامعه آماری شامل تمامی بازیکنان تیم‌های فوتسال استان کرمان شرکت‌کننده در مسابقات لیگ برتر فوتسال بانوان کشور و لیگ فوتسال بانوان استان در سال ۱۳۹۸-۱۳۹۹ به تعداد ۱۲۶ نفر است. به علت محدودیت جامعه آماری، برای انتخاب نمونه از روش سرشماری استفاده شد؛ به این صورت که تمام اعضای

<sup>1</sup> BroekGert, Tanja & Filip

<sup>2</sup> Alfermann, Geisler & Okade

<sup>3</sup> Stewart, Marciniac, Joyner-McGraw & Seungmin

تیم‌های فوتسال استان کرمان شرکت کننده در مسابقات لیگ برتر فوتسال بانوان کشور و لیگ فوتسال بانوان استان به‌عنوان نمونه آماری در این پژوهش شرکت کردند. به تعداد بازیکنان، پرسشنامه بین آزمودنی‌ها توزیع شد. از ۱۲۶ پرسشنامه توزیع شده، ۱۲۰ پرسشنامه برگشت داده شد که ۱۰۳ پرسشنامه قابل استفاده بودند که این تعداد ۸۱/۷۵ درصد از نمونه آماری را تشکیل داد. برای جمع‌آوری داده‌ها از سه پرسشنامه استفاده شد. پرسشنامه ویژگی‌های فردی، متغیرهای سن، سابقه ورزشی، رشته تحصیلی و غیره را اندازه می‌گرفت. برای بررسی سبک‌های رهبری مربیان از پرسشنامه استاندارد مقیاس رهبری در ورزش استفاده شد. این پرسشنامه در قالب ۴۰ سؤال، رفتار مربیان را در پنج بعد رفتار آموزش و تمرین، رفتار دموکراتیک، رفتار آمرانه، رفتار حمایت اجتماعی و بازخورد مثبت می‌سنجد (چالادورای و صالح، ۱۹۸۰). نجفی و همکاران (۱۳۹۷) با اجرای این پرسشنامه روی ۱۱۵ بازیکن زن تیم‌های لیگ برتر فوتسال بانوان کشور و با استفاده از روش آلفای کرونباخ، ثبات درونی آن را  $r = 0/87$  گزارش کرد. در پژوهش حاضر، ثبات درونی کلی پرسشنامه  $r = 0/77$  برآورد شد. برای جمع‌آوری داده‌ها در زمینه توسعه فرهنگ اجتماعی، از پرسشنامه توسعه فرهنگ اجتماعی میروسی (۱۳۹۴) استفاده شد. این پرسشنامه ۱۴ سؤالی توسعه فرهنگ اجتماعی را در پنج بعد نشاط اجتماعی، سرمایه اجتماعی، مسئولیت‌پذیری اجتماعی، کنترل اجتماعی و میراث اجتماعی اندازه‌گیری می‌کند. میروسی (۱۳۹۱) پایایی این پرسشنامه را  $r = 0/84$  گزارش کرده است. در این پژوهش نیز ثبات درونی پرسشنامه با استفاده از روش آزمون آلفای کرونباخ برای کل پرسشنامه  $r = 0/77$  برآورد شد که میزان پایایی قابل قبولی را نشان می‌دهد. برای جمع‌آوری داده‌های مورد نیاز پژوهش، ابتدا هماهنگی لازم با رئیس هیأت فوتبال بانوان استان کرمان انجام گرفت و برنامه مسابقات تهیه شد. سپس با مربیان تیم‌ها در شهرهای مختلف درباره موضوع پژوهش و روند تکمیل پرسشنامه‌ها حضوری صحبت شد و با رضایت مربیان، پرسشنامه‌ها بین ورزشکاران توزیع شدند. پیش از تکمیل پرسشنامه توسط بازیکنان توضیحات لازم درباره نحوه تکمیل آن توسط پژوهشگر برای رفع هرگونه ابهامی ارائه شد. پرسشنامه‌ها پس از تکمیل در همان جلسه جمع‌آوری شدند. برای تجزیه و تحلیل داده‌ها از آمار توصیفی (میانگین، انحراف معیار، جداول و غیره) و آمار استنباطی (تحلیل رگرسیون چندگانه به روش استاندارد (اینتر) برای تعیین همبستگی‌های چندگانه بین متغیرهای پژوهش استفاده شد. همچنین آنالیز واریانس یکراهه درون‌گروهی (با اندازه‌گیری مکرر) برای بررسی تفاوت بین سبک‌های رهبری مربیان در سطح معناداری  $P \leq 0/05$  به کار برده شد. داده‌ها با استفاده از نرم‌افزار SPSS نسخه ۲۴ تجزیه و تحلیل شد.

## یافته‌های پژوهشی

یافته‌های توصیفی مربوط به آزمودنی‌ها نشان می‌دهد که گروه سنی ۱۷-۲۵ سال با ۵۴/۳ درصد بیشترین فراوانی را در بین گروه‌های سنی داشتند. همچنین ۶۴ نفر از بازیکنان مجرد و ۳۶ نفر دیگر متأهل بودند. بررسی وضعیت تحصیلی نمونه پژوهش نیز حاکی است که ۵۸/۲ درصد از نمونه تحقیق دارای مدرک تحصیلی دیپلم و ۲۸/۲ درصد آنها دارای مدرک تحصیلی کاردانی بودند. ۱۰/۷ درصد این افراد مدرک تحصیلی کارشناسی و ۲/۹ درصد نیز مدرک تحصیلی کارشناسی ارشد و بالاتر داشتند. در بخش آمار استنباطی، از ضرایب چولگی و کشیدگی برای بررسی طبیعی بودن توزیع داده‌ها استفاده شد. برخی آمارشناسان آستانه محافظه کارانه را  $(-0/5 \text{ و } +0/5)$  به‌عنوان شاخص انحراف از طبیعی بودن توزیع پذیرفته‌اند؛ درحالی که برخی دیگر تفسیر آزادانه‌تر را  $(+2 \text{ و } -2)$  در مورد کجی و کشیدگی یا هردو ترجیح می‌دهند؛ بنابراین همان‌طور که در جدول ۱ مشاهده می‌شود، توزیع داده‌ها در همه متغیرها قابل قبول است.

جدول ۱. شاخص‌های کجی و کشیدگی توزیع داده‌ها

متغیر	ضریب چولگی	ضریب کشیدگی
رفتار آموزشی تمرینی	-۰/۶۱	۰/۰۴۶
رفتار دموکراتیک	-۰/۵۲	۱/۲۷
رفتار آمرانه	۰/۶۳	-۰/۴۸
رفتار حمایت اجتماعی	۱/۲۶	۱/۱۷

رفتار بازخورد مثبت	-۰/۱۳	۰/۶۳
نشاط اجتماعی	-/۶۱	۰/۳۳
سرمایه اجتماعی	-۰/۵۷	-۰/۱۲
مسئولیت‌پذیری اجتماعی	-۰/۶۷	۱/۸
کنترل اجتماعی	-۰/۲۵	-۰/۴۶
میراث اجتماعی	-۰/۲۳	-۰/۸۹

همان‌گونه که در جدول ۲ نشان داده شده است، سبک دموکراتیک (با میانگین ۳/۸۴ و انحراف معیار ۰/۵۹)، سبک آمرانه (با میانگین ۳/۵۵ و انحراف معیار ۰/۶۹) و سبک آموزش و تمرین (با میانگین ۳/۵۴ و انحراف معیار ۰/۷۶) بیشترین بعد و سبک حمایت اجتماعی (با میانگین ۲/۱۲ و انحراف معیار ۰/۹۵) کمترین بعد از ابعاد سبک‌های رهبری مریبان فوتسال بانوان هستند. مسئولیت‌پذیری اجتماعی (با میانگین ۳/۸۶ و انحراف معیار ۰/۶۹) بیشترین بعد توسعه فرهنگ اجتماعی است. نتایج آزمون تحلیل واریانس با اندازه‌گیری مکرر نشان داد که تفاوت معناداری بین میانگین سبک‌های رهبری مریبان وجود دارد (جدول ۳).

جدول ۲. آمار توصیفی متغیرهای پژوهش

متغیرها	خردمقیاس	میانگین	انحراف معیار
سبک‌های رهبری	رفتار آموزشی و تمرین	۳/۵۵	۰/۷۶
	رفتار دموکراتیک	۳/۸۴	۰/۵۹
	رفتار آمرانه	۳/۵۴	۰/۶۹
	رفتار حمایت اجتماعی	۲/۱۲	۰/۹۵
	رفتار بازخورد مثبت	۳/۲۵	۰/۶۰
توسعه فرهنگ اجتماعی	نشاط اجتماعی	۳/۸۴	۰/۸۱
	سرمایه اجتماعی	۳/۶۶	۰/۹۷
	مسئولیت‌پذیری اجتماعی	۳/۸۹	۰/۶۹
	کنترل اجتماعی	۳/۵۸	۰/۹۷
	میراث اجتماعی	۳/۶۶	۱/۰۱

جدول ۳. نتایج آزمون تحلیل واریانس با اندازه‌گیری مکرر برای بررسی تفاوت بین سبک‌های رهبری

منابع تغییرات	مجموع مربعات	درجه آزادی	میانگین مربعات	F	سطح معناداری
سبک‌های رهبری	۱۸۵/۴۹	۴	۴۶/۳۷	۹۰/۳۴	۰/۰۰۰۱

 $\alpha=0/05$ 

با توجه به جدول ۴، مقادیر معناداری جدول مقایسات زوجی نشان می‌دهد بین میانگین تمامی سبک‌ها تفاوت معنادار وجود دارد ( $P \leq 0/05$ ) و فقط تفاوت بین سبک رهبری آموزش و تمرین و آمرانه ( $P=0/981$ ) معنادار نیست. بنابراین ترتیب سبک‌های رهبری مریبان به این صورت خواهد بود. ۱. دموکراتیک ( $M=3/84, SD=0/59$ )، ۲. آمرانه ( $M=3/55, SD=0/69$ )، ۳. آموزشی و تمرین ( $M=3/54, SD=0/76$ )، ۴. بازخورد مثبت ( $M=3/25, SD=0/60$ ) و ۵. حمایت اجتماعی ( $M=3/12, SD=0/95$ ).

جدول ۴. نتایج آزمون مقایسات جفتی (تعقیبی بونفرونی) برای تعیین ترتیب سبک‌های رهبری

مقایسه سبک‌های رهبری مریبان	تفاوت میانگین	خطای استاندارد	سطح معناداری
دموکراتیک	۰/۳۰	۰/۱	*۰/۰۳۴
آمرانه	-۰/۰۰۸	۰/۰۹۵	۰/۹۸۱
حمایت اجتماعی	۱/۴۲	۰/۱۲۲	*۰/۰۰۰۱
بازخورد مثبت	۰/۲۸	۰/۰۹۷	*۰/۰۳۷



آمرانه	دموکراتیک	-۰/۲۹	۰/۰۹۷	*۰/۰۳۱
	حمایت اجتماعی	۱/۴۲	۰/۱۱۱	*۰/۰۰۰۱
	بازخورد مثبت	۰/۵۸	۰/۰۸۸	*۰/۰۱۱
دموکراتیک	حمایت اجتماعی	۱/۷۲	۰/۰۹۹	*۰/۰۰۰۱
	بازخورد مثبت	۰/۵۸	۰/۰۷۸	*۰/۰۰۰۱
حمایت اجتماعی	بازخورد مثبت	-۱/۳۴	۰/۱۰۵	*۰/۰۰۰۱

α=۰/۰۵

همان‌طور که در جدول ۵ مشاهده می‌شود، براساس نتایج حاصل از تحلیل رگرسیون چندگانه، ضریب همبستگی چندگانه برای ترکیب خطی ابعاد سبک‌های رهبری مربیان با میزان توسعه فرهنگ اجتماعی R= ۰/۴۴۵ و ضریب تعیین R<sup>2</sup>= ۰/۱۵۷ است که در سطح P≤۰/۰۰۰۱ معنادار است. با توجه به ضریب تعیین به دست آمده، مشخص شده است که حدود ۱۶ درصد از واریانس متغیر توسعه فرهنگ اجتماعی از طریق متغیرهای پیش بین ابعاد سبک‌های مربیگری تبیین می‌شود.

جدول ۵. نتایج کلی آزمون رگرسیون چندگانه بین ابعاد سبک‌های رهبری مربیان توسعه فرهنگ اجتماعی به روش استاندارد

شاخص آماری	همبستگی چندگانه	ضریب تعیین	F	سطح معناداری
توسعه فرهنگ اجتماعی	۰/۴۴۵	۰/۱۵۷	۴/۷۹	۰/۰۰۰۱

\* α=۰/۰۵

با توجه به جدول ۶ می‌توان گفت از میان پنج سبک مربیگری، تنها سبک‌های رهبری آمرانه و حمایت اجتماعی معنادارند و با متغیر ملاک رابطه خطی دارند و واجد شرایط پیش‌بینی میزان توسعه فرهنگ اجتماعی بازیکنان هستند (P≤۰/۰۵). نتایج ضریب معیاری (بتا) در مورد متغیرهای پیش‌بین نشان می‌دهد که بین سبک رهبری آمرانه با توسعه فرهنگ اجتماعی بازیکنان رابطه معکوس، و بین سبک رهبری حمایت اجتماعی با توسعه فرهنگ اجتماعی رابطه مستقیم وجود دارد. همچنین این ضریب نشان می‌دهد که مهم‌ترین عوامل پیش‌بینی‌کننده توسعه فرهنگ اجتماعی به ترتیب آمرانه (-۰/۲۴۸) و حمایت اجتماعی (۰/۲۶۰) هستند.

جدول ۶. ضرایب رگرسیون چندگانه به روش استاندارد بین ابعاد سبک‌های رهبری مربیان و توسعه فرهنگ اجتماعی بازیکنان

متغیر ملاک	متغیرهای پیش‌بینی‌کننده	میزان بی	ضریب بتا	میزان تی	سطح معناداری
توسعه فرهنگ اجتماعی	رفتار آموزشی و تمرین	۰/۱۰۱	۰/۱۲۹	۱/۴۰۵	۰/۱۶۳
	رفتار دموکراتیک	۰/۱۶۳	۰/۱۶۳	۱/۶۹۸	۰/۰۹۳
	رفتار آمرانه	-۰/۲۱۲	-۰/۲۴۸	-۲/۶۴۴	۰/۰۱
اجتماعی	رفتار حمایت اجتماعی	۰/۱۶۲	۰/۲۶۰	۲/۷۳۹	۰/۰۰۷
	رفتار بازخورد مثبت	۰/۱۱۵	۰/۱۱۶	۱/۲۵۴	۰/۲۱۳

α=۰/۰۵

## بحث و نتیجه‌گیری

مبحث مربیگری از مهم‌ترین عوامل تأثیرگذار در حوزه ورزش است. در راستای بهبود شرایط تیمی نقش بارز مربیان حائز اهمیت است. مربیان با تربیت ورزشکاران زنده، نقش اساسی در تشکیل تیم‌های باشگاهی و ملی برای حضور در عرصه مسابقات ملی و بین‌المللی دارند (چاپاری، یوسفی و زرتشتیان، ۱۳۹۸). از طرفی مربیان امروزه نه فقط به آموزش و اجرای مهارت‌های ورزشی، بلکه باید به فرایندهای اجتماعی ورزشکار و کل تیم توجه کنند. چون عملکرد ورزشی فرد تحت تأثیر عوامل مختلفی مانند عوامل اجتماعی قرار دارد. شناخت این عوامل برای مربیگری بسیار تعیین‌کننده است، زیرا موجب رضایت‌مندی در ورزشکاران می‌شود، که در نتیجه این احساس رضایت موجب

افزایش عملکرد فردی وی و در نهایت اثربخشی تیمی خواهد شد. از این رو پژوهش حاضر با هدف بررسی نقش سبک‌های رهبری مربیان بر توسعه فرهنگ اجتماعی بانوان فوتسالیست انجام گرفت.

نتایج تحلیل آماری نشان‌دهنده آن است که از دیدگاه بازیکنان، مربیان بیشتر از سبک دموکراتیک و آموزش و تمرین برای ورزشکاران خود استفاده می‌کنند. این یافته با نتایج بیشتر تحقیقات انجام‌گرفته تاکنون در خصوص سبک رفتار آموزش و تمرین مانند نجفی و همکاران (۱۳۹۷)، قنبرپور و سقر (۱۳۹۶)، بیگمی و همکاران (۱۳۹۵)، نوربخش و بزماورد (۱۳۹۵)، کریمی (۱۳۹۱)، بن نظرالدین (۲۰۰۹) و بروک گرت و همکاران (۲۰۰۷) و در خصوص سبک رهبری دموکراتیک با نتایج تحقیقات نجف‌آقایی و مرادی (۱۳۹۵) و شیخ یوسفی و همکاران (۱۳۹۲) همخوانی دارد. رفتار آموزش و تمرین، رفتاری است که در آن به‌منظور بهبود بازی ورزشکاران از آموزش تکنیک‌ها بهره گرفته می‌شود. در ورزش‌های تیمی نیز به هماهنگ ساختن فعالیت‌های اعضای تیم، رفتار آموزش و تمرین گفته می‌شود. در این سبک، مربی بر آموزش نقاط قوت و ضعف و نیز بهبود مهارت‌های بازیکنان تأکید می‌کند. این نتایج نشان می‌دهد که سبک آموزش و تمرین در سطوح سنی و رشته‌های مختلف برای دستیابی به نتایج مطلوب تیمی و افزایش کارایی مورد توجه مربیان است. سبک رهبری دموکراتیک یکی از انواع سبک‌های رهبری است که مربی براساس ورودی تک‌تک اعضای تیم و اطلاعات درونی تصمیم‌گیری می‌کند. در این نوع سبک رهبری، مربی حرف آخر را می‌زند، اما تمام بازیکنان به یک اندازه در تعیین مسیر موفقیت تیم نقش دارند. رهبری دموکراتیک از کارآمدترین و مؤثرترین سبک‌های رهبری است، چراکه به بازیکنان اجازه می‌دهد تا اختیار و قدرتی را اعمال کنند که در جایگاه و مقام‌هایی که در آینده ممکن است نصیبشان شود، باید عاقلانه و آگاهانه از آن استفاده کنند. در تبیین این یافته تحقیق شاید بتوان گفت چون این تحقیق که در سطح اول فوتسال بانوان استان کرمان انجام گرفت، به دلیل حضور تیم‌های کرمانی در لیگ برتر فوتسال بانوان کشور و داشتن تعاملات و مراودات به رشد فنی مربیان حاضر در لیگ برتر کشور افزوده و با انتقال آن تجارب به لیگ برتر استان و بهبود آموزه‌ها، مربیان تلاش خود را بر آموزش تمرینات پیشرفته و به‌کارگیری تاکتیک‌ها و راهبردهای مناسب گذاشته‌اند. از سویی مربیان همواره در تلاش‌اند تا با توجه به نیازهای روحی و روانی و به‌صورت کلی نیازهای انسانی ورزشکاران و ارائه خدمات مناسب رضایت بازیکنان را جلب کنند. بدین‌منظور باید از سبک رهبری دموکراتیک استفاده کنند. نجف‌آقایی و مرادی (۱۳۹۵) نیز در تحقیق خود بیان کردند مربیان برای جلب رضایت‌مندی بازیکنان باید از سبک رهبری دموکراتیک استفاده کنند.

نتایج پژوهش حاضر نشان داد که از دیدگاه بازیکنان، مربیان از سبک رهبری رفتار حمایت اجتماعی برای ورزشکاران خود کمترین استفاده می‌کنند. تحقیقی که نتایج آن به‌طور مستقیم با یافته مذکور همخوان باشد، توسط محقق یافت نشد. اما در برخی تحقیقات مانند نوربخش و بزماورد (۱۳۹۵) که با نشان دادن اهمیت این سبک در اهمیت نقش ورزشکار بودن در رابطه با سایر فعالیت‌ها، دادن آگاهی به فرد در خصوص نقش ورزشکاری خود، افزایش شناخت ورزشی ورزشکار از سوی هم‌تیمی‌های او و برانگیختن احساسات مثبت یا منفی فرد در پاسخ به نتایج مطلوب و نامطلوب، نجف‌آقایی و مرادی (۱۳۹۵) با بیان اینکه استفاده از سبک حمایت اجتماعی توسط مربیان در ورزش بر رضایت‌مندی ورزشکاران می‌افزاید و مصلحی و همکاران (۱۳۹۴) و حاتمی و همکاران (۱۳۹۴) نیز با اشاره به انسجام گروهی و انسجام اجتماعی بالاتر ورزشکاران در صورت استفاده مربیان از این سبک، میزان اهمیت استفاده مربیان از سبک حمایت اجتماعی را یادآور شده‌اند. این نتیجه به‌نوعی با یافته پژوهش کریمی (۱۳۹۱) که رفتار حمایت اجتماعی را رفتار غالب بین مربیان زن تیم‌های والیبال استان خوزستان بیان کرده است، ناهم‌سوست. از دلایل این ناهم‌سویی شاید بتوان به این مورد اشاره کرد که این پژوهش در رشته ورزشی متفاوت از نظر تفکر تیمی و کارهای گروهی و همچنین سطح بالاتر و ورزشکاران با مهارت ورزشی بیشتری نسبت به بازیکنان زن والیبال خوزستان انجام گرفته است. در تبیین این یافته می‌توان گفت در سبک رفتار حمایت اجتماعی، مربی به‌منظور ارضای نیازهای مادی، معنوی و شخصی ورزشکاران تلاش می‌کند، با بازیکنان رابطه‌ای دوستانه برقرار کند، مسائل و مشکلات بازیکنان را بررسی و حل‌وفصل و اختلافات بین اعضای تیم را برطرف سازد، می‌تواند محیطی صمیمی را فراهم آورد تا افراد گروه بتوانند به‌راحتی ایده‌های خود را مطرح سازند و از حمایت مربی برخوردار باشند و مشوق‌های برانگیزاننده به‌منظور حصول اهداف را از مربیان دریافت کنند. به دلیل اینکه متأسفانه تیم‌های ورزشی بانوان کمتر مورد توجه حامیان مالی قرار دارند و از نظر تأمین هزینه‌های مورد نیاز برای برآورده ساختن

نیازهای مذکور با مشکل مواجهند، شاید حداقل در بخش حمایت مادی و شخصی از ورزشکاران کمتر یا نتوانند از سبک حمایت اجتماعی استفاده کنند، البته این ادعا نیاز به تحقیقات بیشتر برای تأیید یا رد نتیجه مذکور دارد.

نتایج پژوهش نشان داد که سبک‌های رهبری مربیان توانایی پیش‌بینی توسعه فرهنگ اجتماعی بازیکنان را دارند؛ البته این پیش‌بینی در سبک آمرانه و حمایت اجتماعی معنادار بود. محققانی مانند فراهانی و همکاران (۱۳۹۳) و دهشیری (۱۳۹۳) نشان دادند که فرهنگ اجتماعی از طریق تقویت مؤلفه‌های مانند، اعتماد، حمایت، تعاون و همکاری، همدلی و احترام متقابل، انسجام و همبستگی و شبکه‌های اجتماعی توسعه می‌یابد. یافته مذکور همسو با یافته‌های نجفی و همکاران (۱۳۹۷)، سبک رهبری آمرانه مربیان را پیش‌بینی‌کننده خوبی برای انسجام گروهی بازیکنان می‌داند. نتایج تحقیق حاضر با نتایج تحقیقات حاتمی و همکاران (۱۳۹۴) که بیان کردند استفاده از سبک حمایت اجتماعی موجب انسجام اجتماعی بالاتر در تیم و ورزشکاران می‌شود، نوبربخش و بزم‌آورد (۱۳۹۵) که به این نتیجه رسیدند که مربیانی که سبک رهبری آمرانه داشتند، رابطه مثبت معناداری با انسجام گروهی نشان دادند، مصلحی و همکاران (۱۳۹۴) که بیان کردند مربیانی که سبک رهبری حمایت اجتماعی و آمرانه داشتند، رابطه مثبت معناداری با انسجام گروهی و انسجام اجتماعی نشان دادند، منگیتو و بابو<sup>۱</sup> (۲۰۱۲) که رابطه مثبت و معناداری را میان سبک آمرانه با انسجام اجتماعی نشان دادند و رنج و ایز<sup>۲</sup> (۲۰۰۲) که بیان کردند مربیانی که از سبک حمایت اجتماعی استفاده می‌کنند، تیم‌های منسجم‌تری دارند، همسو بود. اما با نتایج پژوهش شیخ یوسفی و همکاران (۱۳۹۲) مبنی بر نبود رابطه معنادار بین سبک رهبری آمرانه با انسجام گروهی همخوانی ندارد. در تبیین این یافته می‌توان گفت که سبک رفتار حمایت اجتماعی و سبک آمرانه کارایی بیشتری در جهت کسب انسجام گروهی و انسجام اجتماعی ورزشکاران و متعاقب آن توسعه فرهنگ اجتماعی آنها دارند، زیرا توجه به رفاه اجتماعی، حمایت مربی از ورزشکار، انضباط تیمی، اتخاذ تصمیمات سریع، کسب نتایج خوب و موفقیت و به‌موقع و تشویق و دادن پاداش به بازیکنان به‌عنوان برخی شاخص‌های دو سبک مذکور می‌تواند تأثیر زیادی بر افزایش سرمایه اجتماعی، مسئولیت‌پذیری اجتماعی و نشاط اجتماعی بازیکنان به‌عنوان بخشی از ابعاد توسعه فرهنگ اجتماعی داشته باشد؛ همان‌طور که اندک تحقیقات انجام‌گرفته در این زمینه بر این نکته تأکید دارند. از جمله حاتمی و همکاران (۱۳۹۴) که معتقدند مربیان با استفاده از سبک رهبری مناسب در موقعیت‌های مختلف باید نیازهای ورزشکاران را برآورده کرده و بازیکنان را با مسئولیت‌های هم‌تیمی‌هایشان آشنا سازند که می‌تواند به تقویت بعد مسئولیت‌پذیری بازیکنان منجر شود. نوبربخش و بزم‌آورد (۱۳۹۵) برای تقویت نشاط اجتماعی ورزشکار، قدردانی مربی از ورزشکار به‌هنگام انجام دادن کار درست، حمایت و پشتیبانی مربی از ورزشکار و رفتار محبت‌آمیز مربی را نسبت به ورزشکار مؤثر می‌دانند. مصلحی و همکاران (۱۳۹۴) بیان کردند تیم‌هایی که از سبک رهبری حمایت اجتماعی استفاده کردند، نتایج موفق‌تری به‌دست آورده‌اند. بنابراین یافته‌ها بیانگر این مطلب است که مربیان می‌توانند تا حدودی به بازیکنان اجازه شرکت در تصمیم‌گیری‌های مربوط به شیوه‌های تمرینی و اتخاذ راهبرد مناسب برای مسابقات را بدهند. همچنین می‌توانند به رفاه اجتماعی، حمایت، تشویق و دادن پاداش به بازیکنان توجه داشته باشند و با برقراری رابطه دوستانه با بازیکنان و بررسی مشکلات آنها و حل‌وفصل اختلافات بین اعضای تیم، درصدد حفظ و افزایش انسجام گروهی و انسجام اجتماعی تیم و متعاقب آن توسعه فرهنگ اجتماعی بازیکنان برآیند. شاید دلیل دیگر این باشد که این دو سبک می‌توانند در اجرای یکسان قوانین و مقررات و نظارت بر آنها، ترجیح منافع تیمی بر منافع فردی بازیکنان، کنترل بازیکنان در پاره‌ای مسائل غیرفنی مانند مسائل اخلاقی و رفتاری به‌عنوان شاخص‌های بعد کنترل اجتماعی از ابعاد دیگر توسعه فرهنگ اجتماعی بازیکنان مؤثر باشند، زیرا در دنیای امروز به‌دلیل وجود دیدگاه‌های سنتی و مدرن درباره مسائل اجتماعی، خودباختگی فرهنگی، نبود نهادهای مدنی، وجود آسیب‌ها و مشکلات اجتماعی، غلبه ثروت‌اندوزی و زورگویی بر تعهد و مسئولیت‌پذیری که متأسفانه در بدنه ورزش نیز رسوخ کرده است، لزوم توجه به فرهنگ اجتماعی و توسعه آن را یادآور می‌شود. همان‌طور که احمدزاده و همکاران (۱۳۹۳) نیز در تحقیق خود به‌دلیل وجود مشکلات و عوارض در قالب ناهنجاری‌های اجتماعی مانند پرخاشگری، هولیگان‌یسم، زدوبندهای غیراخلاقی، دوپینگ و غیره به‌ویژه در ورزش‌های تیمی و حرفه‌ای مانند فوتبال، ضرورت و اهمیت توسعه فرهنگ اجتماعی را نشان می‌دهد.

<sup>1</sup> Mengitu & Babu

<sup>2</sup> Range & Eys

پژوهشی که به‌طور مستقیم بیانگر نقش مؤثر سبک‌های رهبری مربیان در توسعه فرهنگ اجتماعی بازیکنان باشد، توسط محقق یافت نشد و این تحقیق به‌نوعی اولین مورد در این خصوص است. اما مطالعات بین سبک‌های مختلف رهبری مربیان و برخی ابعاد توسعه فرهنگ اجتماعی مانند سرمایه اجتماعی و مسئولیت‌پذیری اجتماعی گزارش شده‌اند. برخی تحقیقات نیز نقش سبک‌های رهبری مربیان را بر مؤلفه‌هایی چون انسجام گروهی، انسجام تیمی، رضایت‌مندی و غیره که می‌تواند به افزایش سرمایه اجتماعی، مسئولیت‌پذیری اجتماعی و نشاط اجتماعی در بین ورزشکاران منجر شوند، گزارش کرده‌اند. نتایج تحقیقات گذشته اغلب حاصل تحقیقاتی است که توجه ویژه‌ای به فوتسال بانوان و به‌طور اخص بعد اجتماعی، اخلاقی و رفتاری ورزشکاران زن فوتسالیست نداشته‌اند. موضوع مهم در این تحقیق بررسی همزمان این متغیرهای مهم در ورزش بانوان و به‌طور اختصاصی، در دختران فوتسالیست بود.

به‌طور کلی، به‌نظر می‌رسد استفاده مربیان از سبک‌های مختلف مربیگری، توسعه فرهنگی اجتماعی بازیکنان را تحت تأثیر قرار می‌دهد. در باشگاه‌ها طبیعتاً ورزشکاران دارای اهمیت‌اند، زیرا برای بالندگی و پویایی هرچه بیشتر باشگاه باید در مرکز و کانون توجهات باشگاه قرار گیرند و به آنها به چشم مؤثرترین اعضای باشگاه نگاه کرد. در ورزش، تیم‌هایی موفق‌اند که بازیکنان آنها از ارتباطات بهتری در بین هم‌تیمی‌هایشان برخوردارند و دارای از خودگذشتگی و فداکاری بیشتری باشند. بنابراین برای اینکه بازیکنان بتوانند رفتار مناسبی در مواقع مختلف از خود نشان دهند و با جان و دل در خدمت باشگاه باشند و در موفقیت‌های تیم و باشگاه سهیم باشند و همچنین در منظر نسل نوجوان و جوان به‌عنوان الگوی مناسب رفتاری، اخلاقی و غیره مطرح باشند، باید توسعه فرهنگ اجتماعی آنها از سوی مسئولان باشگاه و به‌ویژه مربیان مورد توجه قرار گیرد. در پایان، به مربیان پیشنهاد می‌شود با استفاده از سبک رهبری مناسب در موقعیت‌های مختلف به اثربخشی و بهبود عملکرد بازیکنان، افزایش سرمایه اجتماعی آنها، بهبود مسئولیت‌پذیری، پایبندی به اجرای قوانین و مقررات ورزشی، ایجاد انگیزه از طریق حمایت و پشتیبانی مادی و معنوی که به نشاط اجتماعی بازیکنان منجر می‌شود، کمک کنند. مربیان باید با برقراری ارتباط سازمان‌یافته با اعضای تیم، داشتن انتظارات سخت و فرساینده، گرفتن تصمیمات صحیح و به‌موقع و استفاده از تشویق و دادن پاداش در زمین مسابقه و تمرین، روحیه و اتحاد موجود بین بازیکنان را افزایش دهند. همچنین به مدیران ورزش توصیه می‌شود از روان‌شناسان ورزشی در تیم‌های بانوان برای توسعه فرهنگ اجتماعی بازیکنان در طول رقابت و کسب نتایج عالی استفاده کنند.

### تقدیر و تشکر

از همه عزیزانی که در نگارش این مقاله همکاری کرده‌اند، تشکر و قدردانی می‌کنیم. به‌ویژه از مدیران و مربیان محترم باشگاه‌های ورزشی بانوان استان کرمان.

## References

- Abbasi M, Khanifar F, Abbasi A, Noori K. (2020). Investigating the Relationship between Social Capital, Psychological Capital, and Organizational Performance. *Organizational Culture Management*, 18(1), 141-163. (In Persian).
- Aghaei N, Moradi E. (2016). The effect of the perception of leadership style in sport, practices of applying power by coaches and sport commitment on the satisfaction of athletes (Individual and team disciplines). *Organizational Behavior Management in Sport Studies*, 3(10), 77-90. (In Persian).
- Ahmadzadeh A, Mousavi S J, Doosti M. (2014). Identifying the opportunities and cultural challenges of sports in Mazandaran province. *Contemporary studies on sport management*, 4(7), 15-29. (In Persian).
- Ahmadi B, Yuosefi B, Eydi H. (2018). Good Governance in Sport: The Role of Social Capital in Promoting It. *Research on Educational Sport*, 6(14), 301-326. (In Persian).
- Alfermann D, Geisler G, Okade Y. (2013). Goal orientation, evaluative fear, and perceived coach behavior among competitive youth swimmers in Germany and Japan. *Psychology of Sport and Exercise*, 14(3), 307-15.
- Babaei Fard A. (2010). Cultural Development and Social Development in Iran. *Social Welfare Research Quarterly*, 10(37), 7-56. (In Persian).
- Bahrami sh. (2018). the effect of social capital and knowledge management on organizational capacity in the staff of the Ministry of Sports and Youth. *Quarterly Journal of Knowledge Retrieval and Semantic Systems*, 5(17), 1-18. (In Persian).
- Bahrulolum H, Amirtash A.M. (1999). The relationship between organizational culture and management style with job satisfaction of Tehran Physical Education Organization experts. PhD thesis, Tarbiat Moallem University. (In Persian).
- Beigomi Z, Khabiri M, Honari H. (2016). Role of Coach's Leadership Style in Predicting Player's Emotional Intelligence. *Sport Management Review*, 37, 201-218. (In Persian).
- Besharat M.A. (2005). The effect of emotional intelligence on the quality of social relationships. *Psychological studies*, 1(2-3), 25-38. (In Persian).
- Bigharaz M, Baqiri GH, Saberi A. (2016). Players' psychological capital: the role of spiritual leadership and social capital. *Sports Psychology Studies*, 5(17), 139 -156. (In Persian).
- Bin Nazarudin M.N, Omar Fauzee M.S, Jamalis M, Geok S.K, & Din A. (2009). Coaching Leadership Styles and Athlete Satisfaction among Malaysian University Basketball Team. *Research Journal of International Studies*, 9, 4-11.
- BroekGert V, Tanja C, Filip B. (2007). Influence of coaches' behavior on the performance of top sport student in individual and team sports. *Proceedings Universidad Bangkok FISU Conference*, Thailand.
- Chapari L, yosefy B, zardoshtian SH. (2019). Effect of Coaching Behaviors on Team Cohesion and Performance in Iranian Women's Premier Soccer League. *Contemporary studies on sport management*, 9(17), 43-52. (In Persian).
- Chelladurai P. (1990). Leadership in sports. *A Review Journal of Sport and Exercise Psychology*, 21, 328-354.
- Chelladurai P, Saleh S. (1980). Dimensions of leader behavior in sports: Development of a leadership scale. *Journal of Sport Psychology*, 2, 34-35.
- Dargahi H, Mamaei H. (2020). Study of the relationship between managers' ethical leadership and organizational social responsibility and organizational trust of employees in clinical laboratories of Tehran University of Medical Sciences. *Journal of Laboratory and Diagnosis*, 12 (47), 48-61. (In Persian).
- Dehshiri M. (2014). The Position of Cultural Synergy in Social Development of the Country. *Iranian Journal of Social Development Studies*, 6(2), 26-44. (In Persian).
- Dorhaki A, Moghadasi M. (2019). The Study of the Effect of Social Capital and Its Components on Sport Participation in Adolescent Boys and Girls of Jam City in Bushehr Province. *Sport Management*, 11(2), 251-271. (In Persian).

- Ebrahimi N, Bani Fatemeh H. S. (2014). Investigating the relationship between the level of feeling of social security and the level of social vitality among the staff of East Azerbaijan province. *Iranian Social Science Studies*, 2(41), 1-21. (In Persian).
- Farahani A, Keshavarz L, Ghasemi H, Azizian N. (2014). Analysis of Social Capital of Academic Members of Physical Education Faculties in Iran. *Applied research in sports management*, 3(1), 127-138. (In Persian).
- Farzalian E, Ganji M, Niazi M. (2019). Investigating the role of social, cultural and economic capital in the tendency of citizens to live a life-oriented lifestyle. *Social Studies and Research in Iran*, 8 (2), 379-410. (In Persian).
- Ghanbarpour Nosrati A, Seghar A. (2016). Modeling the Effect of Coaches' Leadership Styles on Athletes' Satisfaction in Iran Track and Field Premier League. *Physiological research and management in sports*, 6(11), 1-10. (In Persian).
- Hatami S. (2016). The relationship between the leadership styles of coaches, team solidarity and seeking success motivation in Iran premier league teams. *Sport management studies*, 7( 33), 1-14. (In Persian).
- Karimi M. (2012). The effect of dimensions of coach's leadership styles on success motivation and team performance of women players of volleyball teams in Khuzestan. (Unpublished master's thesis). Faculty of Physical Education and Sport Science, Shahid Chamran University of Ahwaz, Iran. (In Persian).
- Keattholetswe L, Maletle L. (2019). Coaching Efficacy, Player Perceptions of Coaches' Leadership Styles, and Team Performance in Premier League Soccer. *Research Quarterly for Exercise and Sport*, 90(1), 71-79.
- Mehregan N, Daliri H. (2015). Investigating the Relationship between Social Capital and Human Development in Iranian Provinces. *Research on Sustainable*, 2, 117-136. (In Persian).
- Mengitu S, Babu M. (2012). The relationship between coaches' leadership styles and team cohesion in Ethiopian premier league soccer clubs. *International Journal of Social Science & Interdisciplinary Research*, 1(11), 110-121.
- Miryousefi S. J, Ramzaninezhad R, Rahmati M. M. (2017). Role of development of social culture in Cultural Development of Athletic Sport. *Journal of Human Resource Management in Sport*, 4(1), 131-146. (In Persian).
- Mohammadi S, dolati M. (2016). The relationship between leadership styles and coaches power bases in the satisfaction of Kurdistan province volleyball league Players. *Contemporary studies on sport management*, 6(11), 1-10. (In Persian).
- Moharramzadeh M, Khodamradpour M, Kashif S M. (2016). The effect of the mediating variable of customer experience on the relationship between managers' social responsibility and customer loyalty of sports clubs. *Sports management*, 6 (35), 941-956. (In Persian).
- Moradi S. (2018). Explaining the relationship between social capital and organizational learning with respect to the mediating role of knowledge sharing in faculty members of Islamic Azad University Islamshahr Branch, A New Approach in Educational Management in the Eleventh Year of Summer 2016, 2. (In Persian).
- Moslehi A, Doosti M, Safaniya A M. (2015). An Investigation of the Relationship among Coaches' Leadership Styles, Group Cohesion and Team Success: A Case Study of First Division Futsal League in Mazandaran Province. *Sport management*, 7(4), 501-512. (In Persian).
- Najafi F, Heydarinejad S, Shetabbushehri S N. (2018). The Relationship between the Leadership Style of Coaches, Group Cohesion and Competitive Anxiety in Women's Futsal Premier League. *Sport Management Studies*, 47, 185-204. (In Persian).
- Nami A. (2012). The relationship between leadership style and emotional intelligence coach of Tehran University. (Unpublished master's thesis). Faculty of Physical Education and Sport Science, Islamic Azad University Central Tehran Branch, Iran. (In Persian).
- Norbakhsh P, Bazmavard S. (2016). The relationship between coaches' leadership styles with sports identity and athletes' satisfaction in selected team and individual sports. *Journal of Sports Management and Motor Behavior*, 12(24), 121-134. (In Persian).

- Ramezanejad R, Hosseyni-keshtan M, & Ehsani M. (2017). The relationship between coaches' leadership styles and group cohesion football players in premier league Iran. *Olympic Journal*, 18(1), 57-68. (In Persian).
- Range A.V.B, Eys M.A. (2020). Team Cohesion & Team Success in Sport. *Journal of Sport Science*, 20 (2), 126-119.
- Saffarian M, Adhami A, Moradi A. (2019). Understanding the relationship between health and social vitality with social indifference of young people: A case study of Kermanshah. *Urban Sociological Studies*, 31. (In Persian).
- Sanjari N, Blash F. (2019). Identifying the relationship between moral intelligence and social support with social responsibility of junior high school girls. *Educational Research*, 39, 37-55. (In Persian).
- Sheykh-Yosofi R, Vahdani M, Moharamzade M. (2013). The relationship between leadership styles and group cohesion basketball teams in the tenth Sports Olympiad country male students. *Sport Management Studies*, (17), 71-86. (In Persian).
- Sobhani Y, Mohammadi S, Hatami S. (2017). Designing a model of the effect of social responsibility on private sports complexes in Kermanshah on customer behavior and attitude. *Sports Management*, 2 (37), 359-372. (In Persian).
- Stewart C, Marciniac Sh, Joyner-McGraw Laquita, Seungmin Ha. (2020). Leadership and corrorate social responsibility in sports: if you are not first,you are last", *International Journal of Business & Public Administration*, 17(2), 86-100.
- Vahdani M, Moharramzadeh M, Aghaei M, Hussein Pour A. (2012). The relationship between coach's leadership style and team cohesion of Urmia elected Teams of students. *Sport Management*, 14, 49-65. (In Persian).